

Κριτική

Δύο μεσόκοποι φίλοι αναγκάζονται να αναμετρηθούν με τα φαντάσματα των πατεράδων τους

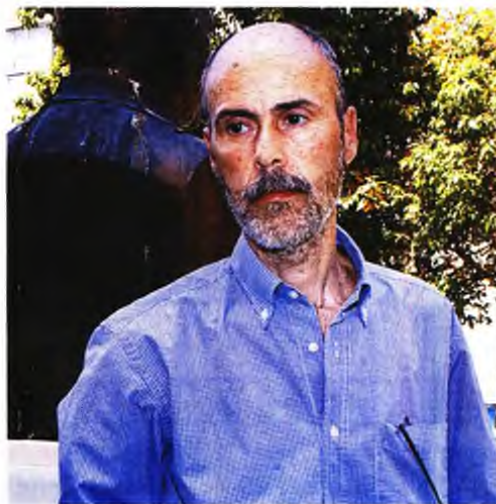
ΝΙΚΟΣ ΔΑΒΒΕΤΑΣ
Αντρες χωρίς άντρες

Εκδόσεις Πατάκη, σελ. 236, τιμή 12,70 ευρώ

Πάλη με το παρελθόν

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Τέσσερις ήρωες (με τρεις αφηγητές να εκφέρουν άλλοτε τον άμεσο και άλλοτε τον έμμεσο λόγο τους) αναλαμβάνουν τον πρωταγωνιστικό ρόλο στο καινούργιο μυθιστόρημα του **Νίκου Δαββέτα**. Είναι όλοι τους πατέρες και γιοι, σχηματίζοντας δύο σύστοιχα ζευγάρια ανιόντων και κατιόντων. Δύο ζευγάρια των οποίων η ζωή καλύπτει ολόκληρη τη μεταπολεμική περίοδο: από τον Εμφύλιο, τη δικτατορία των συνταγματαρχών και τη Μεταπολίτευση μέχρι τα χρόνια των μνημονίων. Το βιβλίο ακουμπά την Ιστορία, αλλά δεν την ξεφλουδίζει κομμάτι-κομμάτι, όπως συμβαίνει σε άλλα μυθιστορήματα του Δαββέτα. Στο *Θήραμα* (2004), στη *Λευκή πετσέτα στο ρινγκ* (2006), στην *Εβραία νύφη* (2009) και στον *Ζωγράφο του Μπελογιάννη* (2013), τα πραγματικά γεγονότα αποκτούν ευδιάκριτο όγκο και συμμετέχουν αδιάκοπα στη μυθοπλασία, όντας αντλημένα από την καρδιά της ιστορικής εμπειρίας, ενώ στους *Αντρες χωρίς άντρες* οι ιστορικοί δεσμοί με τον λογοτεχνικό μύθο παραμένουν εσκεμμένα χαλαροί και διαμεσολαβημένοι, μολονότι δεν παύουν ούτε στιγμή να διαποτίζουν τον σκληρό πυρήνα του. Υπάρχει, παρ' όλα αυτά, ένας μίτος που συνδέει ευθέως το συγγραφικό παρελθόν με το συγγραφικό παρόν. Η Ιστορία είναι για τον Δαββέτα των προηγούμενων βιβλίων ένα μαύρο πανηγύρι σκιών και φαντασμάτων, εκπροσωπώντας για τους ήρωες όχι το πρώτο κινούν αίτιο της συλ-

Στο νέο βιβλίο του Νίκου Δαββέτα οι ιστορικοί δεσμοί με τον λογοτεχνικό μύθο παραμένουν εσκεμμένα χαλαροί και διαμεσολαβημένοι, μολονότι δεν παύουν ούτε στιγμή να διαποτίζουν τον σκληρό πυρήνα του

λογικής μοίρας, αλλά ένα άλμα προς την παντελή σύγχυση και απροσδιοριστία του σύγχρονου κόσμου. Αυτό ακριβώς συμβαίνει και στους *Αντρες χωρίς άντρες*, που γίνονται πιο ασπόνδυλοι ως προς την ιστοριογραφική τους ύλη προκειμένου να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στο υπαρξιακό στοιχείο και να το τοποθετήσουν στο επίκεντρο πλέον της σκηνικής δράσης. Φίλοι και γεννημένοι κατά τη δεκαετία του 1960, οι δύο γιοι του βιβλίου καλούνται όταν είναι πια μεσόκοποι να αναμετρηθούν με τα φαντάσματα (πάντοτε τα φαντάσματα) των πατεράδων τους, που

αν και σπεύδουν να καταλάβουν τα δύο αντιθετικά όρια του πολιτικού φάσματος (ακροδεξιός και παρακρατικός ο ένας, αριστερός και μονίμως κυνηγημένος ο άλλος) συγκλίνουν σταθερά ως προς την καθημερινότητά τους (κι ας μην παραλείψουμε εδώ και τα αδέλφια τους, το δεύτερο σύστοιχο ζεύγος του μυθιστορήματος): η ομοφυλοφιλία του ακροδεξιού πατέρα και το εξ αυτής οικογενειακό κενό από τη μια πλευρά και η σπασμένη αλυσίδα στην επαφή του αριστερού μπαμπά με τη σύζυγό του από την άλλη δυναμιτίζουν τα θεμέλια των σχέσεων αμοτέρων με τους επι-

γόνους (άντρες χωρίς άντρες υπό πολλές έννοιες), μετατρέποντας τα παιδικά τους βιώματα σε τραύμα το οποίο κληδονίζει συθέμελα την ατομική τους ύπαρξη. Ετσι, το πολιτικό μπορεί να κρύβεται πίσω από τον προσωπικό και τον ατομικό βίο ενόσω ο τελευταίος δεν μπορεί να συγκαλύψει την εσωτερική διάλυση και τη σήψη του. Παρά την παραστατικά σαφώς ατυχή γενετήσια εικόνα-σκηνή του ξεκινήματος και το μάλλον παραπανήσιο επινόημα του τέλους για την πραγματική βιολογική ταυτότητα του ακροδεξιού πατέρα, ο Δαββέτας υπογράφει σίγουρα το καλύτερο μέχρι τώρα πεζό του: άκρως μελετημένη και δουλεμένη οικονομία, διάλογοι και αφηγητές που πάρα την περιπλοκότητά τους δεν δυσκολεύουν κατά το παραμικρό την επικοινωνία με τον αναγνώστη, δραματογραφικά απολύτως νομιμοποιημένες αναρωτήσεις για τους σκοπούς και της τέχνης της συγγραφής, αφού και οι δύο γιοι είναι συγγραφείς (καθιερωμένοι ή εκκολλημένοι), ποιητικές και όχι ποιητικίζουσες νότες σε ένα κατά τα άλλα πολύ συνεπές ρεαλιστικό περιβάλλον, χειρουργικά αποκρυσταλλωμένη γλώσσα και, το κυριότερο, ένα μυθιστόρημα προσαρμοσμένο οργανικά στις ιδέες της εποχής μας για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν η Ιστορία και η μνήμη – για την ενότητα και τη συνέχεια ή την ασυνέχεια τους τόσο στο επίπεδο του ψυχισμού των ηρώων όσο και στο επίπεδο του χειρισμού της αφήγησης. Το βιβλίο πρέπει να καλωσοριστεί, αν μη τι άλλο, ως προϊόν μιας ιδιαίτερας ευπρόσδεκτης ωριμότητας.